بررسی رابطه بین اقتصاد مقاومتی با مدیریت دانش (مورد مطالعه:کارکنان بانک قرض الحسنه مهر ایران)

علی غیبی پور

کارشناس ارشد مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد دهاقان

علیرضا شیروانی

دانشیار گروه مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد دهاقان

چکیده

در چند سال اخیر و با شدت یافتن تحریم های یک جانبه و غیرانسانی غرب علیه جمهوری اسلامی ایران با هدف متوقف کردن برنامه های صلح آمیز هسته ای ایران، واژه ی جدید اقتصاد مقاومتی به ادبیات اقتصادی کشور اضافه و به فراخور حال و روز اقتصاد کشورمان مورد بحث قرار گرفته است. این واژه اولین بار در دیدار کارآفرینان با مقام معظم رهبری در شهریور سال ۱۳۸۹ مطرح گردید. هدف تحقیق حاضر، بررسی رابطه بین اقتصاد مقاومتی با مدیریت دانش (مورد مطالعه: کارکنان بانک قرض الحسنه مهر ایران) در شهرکرد بود. تحقیق حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش از نوع توصیفی- پیمایشی می‌باشد. روش نمونه گیری به صورت نمونه گیری گروهی و نمونه گیری تصادفی می باشد و تعداد ۳۰ پرسشنامه در بین کارکنان بانک قرض الحسنه مهر ایران شهرکرد توزیع گردید. ابزار گرداوری داده ها برای آزمون فرضیه ها پرسشنامه محقق ساخته با سوالات بسته می باشد. پس از جمع آوری پرسشنامه‌ها، داده‌ها در نرم‌افزار *SPSS* نسخه ۲۱ ثبت و با استفاده از ضریب همبستگی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. یافته های تحقیق نشان داد که بین ابعاد اقتصاد مقاومتی با مدیریت دانش رابطه مثبت و معنی داری (در سطح ۵ درصد) در بین کارکنان کارکنان بانک قرض الحسنه مهر ایران وجود دارد.

کلمات کلیدی: اقتصاد مقاومتی، مدیریت دانش، شهرکرد، بانک قرض الحسنه مهر ایران.

۱. مقدمه

اقتصاد مقاومتی به معنی تشخیص حوزه‌های فشار و متعاقباً تلاش برای کنترل و بی‌اثر کردن آن تاثیرها می‌باشد و در شرایط آرمانی تبدیل چنین فشارهایی به فرصت است همچنین برای رسیدن به اقتصاد مقاومتی باید وابستگی‌های خارجی کاهش یابد و بر تولید داخلی کشور و تلاش برای خوداتکایی تأکید گردد. طبق نظر دولت‌مردان ایران در تعریف اقتصاد مقاومتی، ضرورت مقاومت برای رد کردن فشارها و عبور از

سختی‌ها برای رسیدن به نقاط مثبت ملی نیاز است. این روش اقتصادی از نظر تعریف با اقتصاد ریاضتی تفاوت دارد (محمدی مقدم و همکاران، ۱۳۹۲).

اصطلاح اقتصاد مقاومتی اولین بار در سال ۲۰۰۵ پس از محاصره غزه توسط اسرائیل که مواد غذایی و نهاده‌های اولیه برای تولید و پیشرفت اقتصادی را نیز شامل می‌شد و ناتوانی غزه در صادرات، امکان صادرات و کشت بسیاری از محصولات کشاورزی از جمله توت فرنگی را کاهش داده بود مورد استفاده قرار گرفت و ضوابط و معیارهای حاکم بر مفهوم اقتصاد مقاومتی شناسایی گردید.

از آنجا که اقتصاد ایران اقتصادی دولتی، نفتی و با بهره وری پایین است و نیز با توجه به اهمیت و جایگاه راهبردی و سیاسی ایران در منطقه همواره در معرض انواع تقابل‌ها، تحریم‌ها و شوک‌های پیش بینی نشده از سوی برخی مجامع بین المللی است، تقویت بنیان های اقتصادی کشور در مواجه با نوسانات و چالش های گوناگون به عنوان یک ضرورت اجتناب ناپذیر مطرح می گردد (علیخانی، ۱۳۸۰).

ابلاغ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی بر اساس بند یک اصل ۱۱۰ قانون اساسی توسط مقام معظم رهبری نویدگر حرکت جدید و تدبیری اثر بخش در تقویت و مقاوم سازی بنیان‌های اقتصاد ملی و بارورسازی آن در سال‌های پیش رو است. اگرچه مطرح سازی اقتصاد مقاومتی پیش از این نیز از سوی رهبر انقلاب صورت گرفته بود اما ابلاغ سیاست های کلی، انگیزه ای مضاعف برای بخش های مختلف اقتصادی کشور فراهم ساخته تا به فراخور حوزه فعالیت خود اقدامات مقتضی را به انجام رسانند (سرخه دهی، ۱۳۸۹).

ایران اسلامی و زیربخش های آن از جمله استان چهارمحال بختیاری با استعداد های سرشار معنوی و مادی و ذخائر غنی و متنوع و زیر ساخت های گسترده و مهم‌تر از همه، برخورداری از نیروی انسانی متعهد و کارآمد و دارای عزمی راسخ برای پیشرفت، اگر از الگوی اقتصادی بومی و علمی برآمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی که همان اقتصاد مقاومتی است، پیروی کند، نه تنها بر همه مشکلات اقتصادی فائق می‌آید و دشمن را که با تحمیل یک جنگ اقتصادی تمام عیار در برابر این ملت، صف‌آرایی کرده به شکست و عقب‌نشینی وا می‌دارد، بلکه خواهد توانست در جهانی که مخاطرات و بی‌اطمینانی‌های ناشی از تحولات خارج از اختیار، مانند بحران های مالی، اقتصادی، سیاسی .... در آن رو به افزایش است با حفظ دست‌آوردهای کشور در زمینه‌های مختلف و تحقق آرمان‌ها و اصول قانون اساسی و سند چشم‌انداز بیست‌ساله، اقتصاد متکی به دانش و فن‌آوری، عدالت بنیان، درون‌زا و برون‌نگر، پویا و پیشرو را محقق سازد و الگی الهام بخش از نظام اقتصادی را عینیت بخشد (یوسفی، ۱۳۸۸).

دانایی مهم ترین سرمایه هر سازمان است و سازمانی که از این موهبت برخوردار باشد با چالش های موجود بهتر برخورد می کند و در عرصه رقابت موفق تر عمل می نماید. عصر حاضر، عصر تحولات و تغییرات شگرف درفناوری هاست. (جعفری مقدم، ۱۳۸۵).

مدیریت دانش واژه ای است که امروزه در ادبیات مدیریت و سازمان ها بسیار متداول شده است و کسانی که در این حوزه مشغول به فعالیت هستند خوب می‌دانند در پس این واژه چه حوزه های متعددی وجود دارد که محققین مختلف مشغول به فعالیت و تحقیق بر روی آنها هستند (صمدیان، ۱۳۸۹).

اینکه دانش یکی از مهمترین دارایی های سازمان در نظر گرفته می شود غیرقابل انکار است و به طور فزاینده ای برای حفظ مزیت رقابتی سازمان، مدیریت می شود (ماکرو[1]، ۲۰۰۲). در تحقیق حاضر به بررسی رابطه بین اقتصاد مقاومتی با مدیریت دانش (مورد مطالعه:کارکنان بانک قرض الحسنه مهر ایران) پرداخته می شود.

۲. فرضیه تحقیق

فرضیه اصلی

بین ابعاد اقتصاد مقاومتی و مدیریت دانش رابطه معنی داری وجود دارد.

فرضیه های فرعی

بین اقتصاد دانش بنیان و مدیریت دانش رابطه معنی داری وجود دارد.

بین حمایت از تولید ملی با مدیریت دانش رابطه معنی داری وجود دارد.

بین استفاده حداکثری از امکانات با مدیریت دانش رابطه معنی داری وجود دارد.

بین مدیریت مصرف با مدیریت دانش رابطه معنی داری وجود دارد.

۳. روش تحقیق

تحقیق حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش از نظر نوع توصیفی-پیمایشی می باشد. جامعه آماری این تحقیق را کارمندان بانک قرض الحسنه مهر ایران شهرکرد تشکیل می دهد. روش نمونه گیری به صورت نمونه گیری گروهی و نمونه گیری تصادفی می باشد و تعداد ۳۰ پرسشنامه در بین کارمندان بانک قرض الحسنه مهر ایران شهرکرد توزیع شد. درتحقیق حاضر برای جمع آوری اطلاعات مربوط به ادبیات موضوع ازروش کتابخانه ای نظیر کتب، مجلات و سایتهای اینترنتی استفاده گردیده و برای جمع آوری داده های مربوط به بررسی فرضیه ها از روش میدانی استفاده می گردد. ابزار گرداوری داده ها برای آزمون فرضیه ها پرسشنامه محقق ساخته با سوالات بسته می باشد. برای جمع آوری داده‌ها در این تحقیق، از دو پرسشنامه استفاده شده است: الف) پرسشنامۀ مدیریت دانش: این پرسشنامه براساس پرسشنامه مدیریت دانش لاوسون (۲۰۰۳) تنظیم شده است و دارای ۲۴ سؤال مربوط به فرایندهای مدیریت دانش که شامل خلق،کسب، سازماندهی، ذخیره، انتشار و بکاربگیری دانش می‌باشد. ب) پرسشنامه محقق ساخته اقتصاد مقاومتی
در پژوهش حاضر برای تحزیه و تحلیل داده های مربوط به پرسشنامه از نرم افزار SPSS استفاده شد. برای بررسی فرضیه های پژوهش از ضریب همبستگی استفاده گردید.

[1] Marco

۴. نتایج و بحث

فرضیه اصلی: بین ابعاد اقتصاد مقاومتی و مدیریت دانش رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول ۱ شامل ضریب همبستگی، درجه آزادی، سطح معناداری و سطح خطا می باشد. یافته های تحقیق در فرضیه اصلی با توجه به اینکه سطح معنی داری کوچکتر از سطح خطا است، لذا این فرضیه تایید شده به عبارت دیگر داده های نمونه دلالت کافی بر تایید فرضیه اصلی دارند، لذا می توان چنین عنوان نمود که یافته های تحقیق حاکی از تایید اثر گذاری بین ابعاد اقتصاد مقاومتی و مدیریت دانش است، بنابراین فرضیه اصلی تحقیق تایید می شود.

جدول ۱- ضریب همبستگی بین ابعاد اقتصاد مقاومتی و مدیریت دانش

	ضریب همبستگی	سطح خطا	سطح معنی داری	نتیجه
فرضیه اصلی	۰/۴۶۳	۰/۰۵	۰/۰۳۱	ارتباط معنی دار

فرضیه فرعی اول

بین اقتصاد دانش بنیان و مدیریت دانش رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول ۲ شامل ضریب همبستگی، درجه آزادی، سطح معناداری و سطح خطا می باشد. یافته های تحقیق در فرضیه اول با توجه به اینکه سطح معنی داری کوچکتر از سطح خطا است، لذا این فرضیه تایید شده به عبارت دیگر داده های نمونه دلالت کافی بر تایید فرضیه اول دارند، لذا می توان چنین عنوان نمود که یافته های تحقیق حاکی از تایید اثر گذاری بین اقتصاد دانش بنیان و مدیریت دانش است، بنابراین فرضیه اول تحقیق تایید می شود.

جدول ۲- ضریب همبستگی بین اقتصاد دانش بنیان و مدیریت دانش

	ضریب همبستگی	درجه آزادی	سطح معناداری	سطح خطا

فرضیه فرعی اول	۰/۵۲۱	۲۹	۰/۰۲۴	۰/۰۵

فرضیه فرعی دوم

بین حمایت از تولید ملی با مدیریت دانش رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول ۳ شامل ضریب همبستگی، درجه آزادی، سطح معناداری و سطح خطا می باشد. یافته های تحقیق در فرضیه دوم با توجه به اینکه سطح معنی داری کوچکتر از سطح خطا است، لذا این فرضیه تایید شده به عبارت دیگر داده های نمونه دلالت کافی بر تایید فرضیه دوم دارند، لذا می توان چنین عنوان نمود که یافته های تحقیق حاکی از تایید اثر گذاری بین حمایت از تولید ملی با مدیریت دانش است، بنابراین فرضیه دوم تحقیق تایید می شود.

جدول ۳- ضریب همبستگی بین حمایت از تولید ملی با مدیریت دانش

	ضریب همبستگی	درجه آزادی	سطح معناداری	سطح خطا
فرضیه فرعی دوم	۰/۴۸۷	۲۹	۰/۰۳	۰/۰۵

فرضیه فرعی سوم

بین استفاده حداکثری از امکانات با مدیریت دانش رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول ۴ شامل ضریب همبستگی، درجه آزادی، سطح معناداری و سطح خطا می باشد. یافته های تحقیق در فرضیه سوم با توجه به اینکه سطح معنی داری کوچکتر از سطح خطا است، لذا این فرضیه تایید شده به عبارت دیگر داده های نمونه دلالت کافی بر تایید فرضیه سوم دارند، لذا می توان چنین عنوان نمود که یافته های تحقیق حاکی از تایید اثر گذاری بین استفاده حداکثری از امکانات با مدیریت دانش است، بنابراین فرضیه سوم تحقیق تایید می شود.

جدول ۴- ضریب همبستگی بین استفاده حداکثری از امکانات با مدیریت دانش

	ضریب همبستگی	درجه آزادی	سطح معناداری	سطح خطا
فرضیه فرعی سوم	۰/۳۶۷	۲۹	۰/۰۴۳	۰/۰۵

فرضیه فرعی چهارم

بین مدیریت مصرف با مدیریت دانش رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول ۵ شامل ضریب همبستگی، درجه آزادی، سطح معناداری و سطح خطا می باشد. یافته های تحقیق در فرضیه چهارم با توجه به اینکه سطح معنی داری کوچکتر از سطح خطا است، لذا این فرضیه تایید شده به عبارت دیگر داده های نمونه دلالت کافی بر تایید فرضیه چهارم دارند، لذا می توان چنین عنوان نمود که یافته های تحقیق حاکی از تایید اثر گذاری بین مدیریت مصرف با مدیریت دانش است، بنابراین فرضیه چهارم تحقیق تایید می شود.

جدول ۵- ضریب همبستگی بین مدیریت مصرف با مدیریت دانش

	ضریب همبستگی	درجه آزادی	سطح معناداری	سطح خطا
فرضیه فرعی چهارم	۰/۵۲۱	۲۹	۰/۰۲۱	۰/۰۵

۵. نتیجه گیری

در این پژوهش به بررسی رابطه بین اقتصاد مقاومتی با مدیریت دانش (مورد مطالعه:کارکنان بانک قرض الحسنه مهر ایران) پرداخته شد. نتایج فرضیه های پژوهش حاکی از تاثیر گذاری معنی دار بین ابعاد اقتصاد مقاومتی با مدیریت دانش در بین کارکنان بانک قرض الحسنه مهر ایران بود. با رویکرد بانکداری یکپارچه بخش تولید در اقتصاد مورد حمایت واقعی قرار می‌گیرد و همچنین اصلاحی عمیق در اعطای تسهیلات به مشتریان واقعی و کاهش احتمال معوق شدن تسهیلات رخ می‌دهد که در نهایت موجب می‌شود توان تسهیلات دهی نظام بانکی به مرور زمان تقویت شود. دو عنصر شفافیت و افزایش سرمایه در نظام پولی به

عنوان دو بال پرواز می‌تواند موجب شود بخش پولی کشور به یاری بخش واقعی اقتصاد در آمده و محیط را برای افزایش تولید مساعد کند. از آنجایی که تحریم‌های اعمال شده در بخش پولی آگاهانه و عامدانه اعمال شده‌اند لازم است تا سیاستمداران و دیپلمات ها در رفع این تحریم‌ها نهایت دقت و تسریع را داشته باشند تا شرایط برای افزایش کارآمدی بانک ها به لحاظ عملیات درونی و در راستای اهداف کلان اقتصادی را میسر کنند.

فهرست منابع

۱. جعفری مقدم، سعید (۱۳۸۵).گام های رهبران در مسیر مدیریت دانش سازمانی، ماهنامهٔ مدیریت دانش سازمانی، شماره ۸.

۲. جوزف استیگلیتر. ۱۳۸۷. جهانی سازی و مسائل آن، ترجمه حسن گلریز، نشر نی.

۳. سرخه دهی، فاطمه. ۱۳۸۹. اقتصاد مقاومتی و راهبرد مناسب حمایت از تولید ملی. نشریه دانشگاه الزهرا.

۴. صمدیان، ابولفضل (۱۳۸۹). تأثیر مدیریت دانش بر میزان خلاقیت کارکنان سازمان صدا و سیمای استان تهران. مجلهٔ مدیریت فرهنگی، سال پنجم، شماره۱

۵. علیخانی. حسین. ۱۳۸۰. تحریم ایران شکست یک سیاست، ترجمه محمد متقی نژاد، مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، تهران.

۶. فرهنگ و توسعه. ۱۳۷۶. انتشارات یونسکو، ترجمه نعمتا... فاضلی، محمد فاضلی، سازمان چاپ و انتشارات وزارت ارشاد

۷. محمدی مقدم، یوسف. ذوالفقاری، حسین. علی پور، میثم. رسولیان. پریسا. (۱۳۹۲). بررسی رابطه اقتصاد مقاومتی، گرایش کارآفرینانه و مدیریت دانش. نشریه مدیریت اقتصاد و حسابداری، دوره ۱. شماره ۲. صفحات ۱۰۷ تا ۱۲۰.

۸. یوسفی محمد قلی. ۱۳۸۸. استراتژی های رشد و توسعه اقتصادی، نشر نی.

9. Marco, D. (2002), ‘‘The key to knowledge management’’, available at: www.adtmag.com/ article.asp